

Vlinders tellen in Europa

Al 30 jaar tellen we dagvlinders op vaste routes in Nederland. Dat verschaft ons een prachtig inzicht in het wel en wee van onze vlinders. Hoe zit dat in de rest van Europa?

Deelnemers aan ABLE-bijeenkomsten in Gran Paradiso (Italië, linksboven), Elba (Italië, rechtboven), Salzburg (Oostenrijk, linksonder) en Lissabon (Portugal, rechtsonder).

Tekst:
Chris van Swaay,
Irma Wynhoff &
Cristina Sevilleja
De Vlinderstichting

In het Verenigd Koninkrijk telde men al door middel van monitoringroutes toen dat nog nergens anders gebeurde. De alleroudste tellingen zijn uit 1973, en vanaf 1976 wordt er door het hele land geteld. Nederland begon in 1990 en was daarmee goede tweede. Daarna volgden steeds meer landen in Europa, en inmiddels worden op meer dan 7000 plekken vlinders (of hun eitjes) op een gestandaardiseerde manier geteld (figuur 1). In het kader van het ABLE-project (Assessing Butterfly Lies in Europe) worden deze tellingen nu samengebracht. Daarmee kunnen we kijken naar de Europese of regionale trend van soorten.

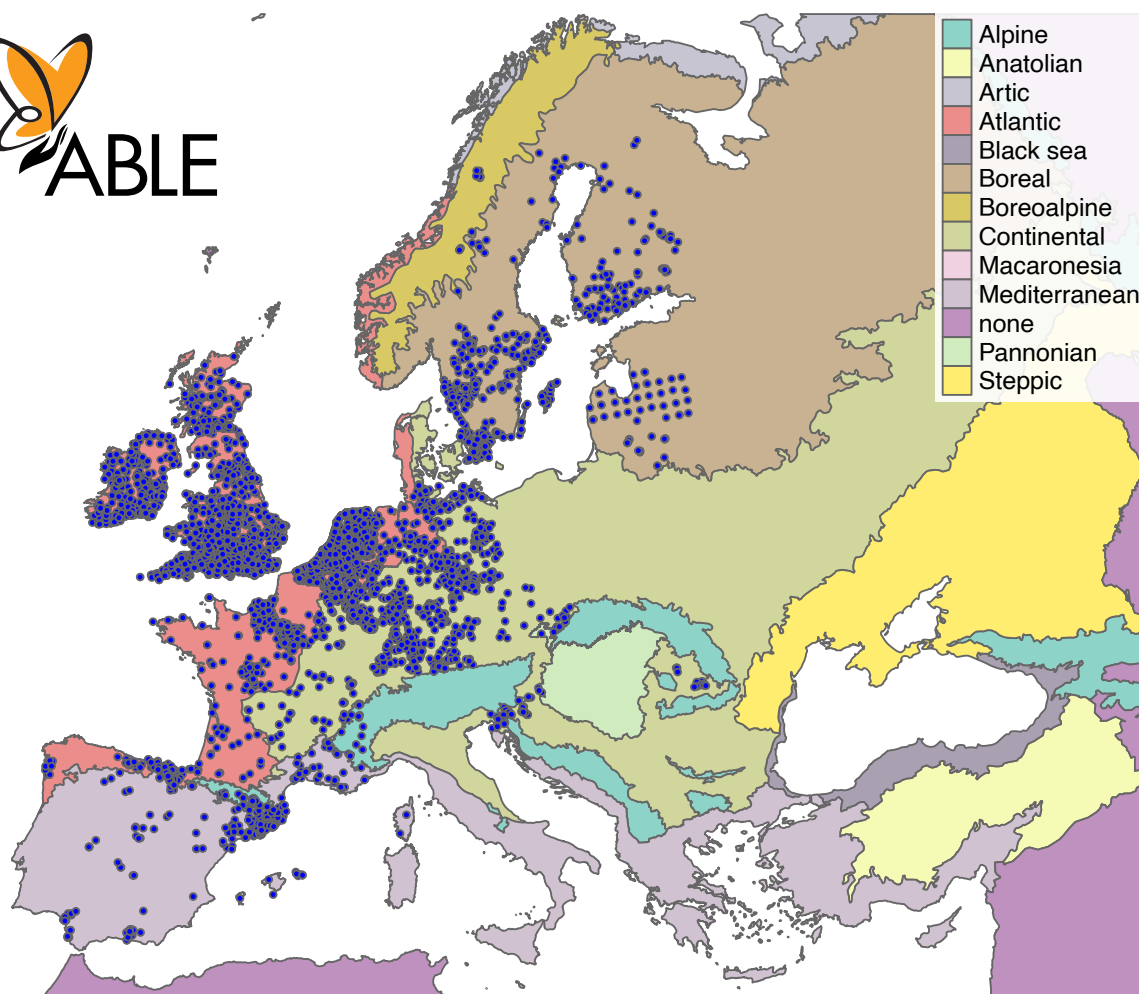
Biogeografische regio's

We kunnen bijvoorbeeld kijken of de argusvlinder alleen bij ons achteruitgaat, of dat dat ook in andere landen het geval is. De routes worden daarbij gegroepeerd per zogenaamde biogeografische regio. Dat zijn grote regio's in Europa met min of meer hetzelfde

klimaat, vegetatie en fauna. Nederland hoort helemaal tot de Atlantische regio, maar België is verdeeld, waarbij Vlaanderen ruwweg tot de Atlantische regio hoort, maar Wallonië tot de continentale regio. Vooral in de Atlantische regio liggen heel veel routes: naast Nederland en het Verenigd Koninkrijk ook in Ierland, West-Frankrijk en Baskenland. In de continentale en boreale regio liggen nog flink wat routes, maar in de mediterrane en zeker in de alpine regio wordt nog weinig geteld. De routes in Catalonië worden gelukkig wel al heel lang geteld (dat meetnet startte al in 1994), zodat we toch een beeld hebben van hoe het met de vlinders in die regio gaat.

Wat is ABLE?

In het ABLE-project worden (1) vlinderindicatoren ontwikkeld, (2) nieuwe meetnetten opgestart en (3) een Europese database en invoerwebportaal voor meetnetdata gebouwd.

Figuur 1. Monitoringroutes in Europa.

Heel Europa telt

De Europese Unie wil graag een goed overzicht hebben van de trend van vlinders in de hele Unie. Daarvoor is het nodig dat in meer landen vlindermeetnetten worden opgestart. Cristina Sevilleja ondersteunt daartoe lokale en nationale initiatieven, of probeert ze zelfs op te starten. Afgelopen jaar was dat al heel succesvol in Portugal en Italië. Vooral dat laatste land is heel belangrijk: het is het land met de meeste vlindersoorten in Europa. Maar het is ook een groot (of vooral lang) land; van Sicilië naar Milaan is net zo ver als vanuit Nederland naar Milaan. Daarom zijn er regionale workshops gehouden, zodat er voor de meeste geïnteresseerden een in de buurt is.

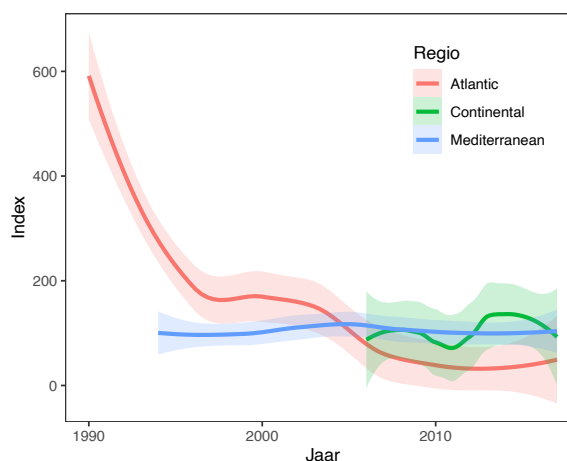
Maar ook de startende meetnetten in Hongarije (verreweg het belangrijkste land in de Pannonische regio) en Oostenrijk (met de Alpen) zijn zeer welkom.

In 2020 zullen ook de nog resterende al bestaande meetnetten – onder andere die van Noorwegen en Zwitserland – toegevoegd worden aan de database, waarmee we steeds beter de ontwikkelingen van dagvlinders in Europa kunnen bijhouden.

Toch ontbreekt nog een aantal belangrijke landen, waarbij vooral Polen, Roemenië en Bulgarije belangrijk zijn: grote landen, met heel veel vlinders. Daar zullen we ons in 2020 op concentreren.

En hoe zit het nu met die argusvlinder?

Die blijkt vooral in de Atlantische regio zo sterk achteruitgegaan te zijn. Rond de Middellandse Zee is hij min of meer stabiel, en ook in de continentale regio (waarin vooral routes liggen in Duitsland en Oost-Frankrijk) schommelt hij weliswaar, maar gaat niet hard vooruit. Merk trouwens op dat de start van de meetnetten in die regio's later ligt: er waren simpelweg geen eerdere tellingen.

Figuur 2. Trend van de argusvlinder in Europa.